

การถ่ายทอดภูมิปัญญางานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณภัทร ชวงค์

ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ^{1*}

รับบทความ 24 พฤษภาคม 2569 แก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2569 ตอบรับบทความ 30 มิถุนายน 2569

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสบการณ์ แนวคิด และภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณภัทร ชวงค์ และ 2) ศึกษากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic research) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 15 คน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาข้อมูลเอกสาร ข้อมูลถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยวิธีสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสบการณ์ แนวคิด และภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณภัทร ชวงค์ เกิดจากความรักและความสนใจส่วนตัว ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสังเกตครูต้นแบบ และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จนเกิดความเชี่ยวชาญและอัตลักษณ์เฉพาะตน โดยมีแรงบันดาลใจจากความงดงามของศิลปะและวัฒนธรรมไทย พร้อมมุ่งสืบทอดภูมิปัญญาไทยสู่คนรุ่นหลัง ทั้งยังให้ความสำคัญกับความประณีต ความอ่อนช้อย และการประยุกต์ศิลปะไทยให้ร่วมสมัย 2) กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้และจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ ครูบูรณภัทร ชวงค์ ใช้การเรียนรู้ผ่านการฝึกปฏิบัติจริงจากพื้นฐานสู่ขั้นสูง ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม ความอดทน และความรับผิดชอบ โดยมีจิตวิญญาณความเป็นครูที่เสียสละ ถ่ายทอดความรู้โดยไม่หวังวิชา และปรับใช้สื่อดิจิทัลในการเผยแพร่องค์ความรู้ แม้งานแกะสลักจะปรับตัวตามสังคมร่วมสมัย แต่ยังคงเผชิญความท้าทายในการรักษาคุณค่าศิลปวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ: ภูมิปัญญา, จิตวิญญาณความเป็นครู, การถ่ายทอดงานแกะสลักผักและผลไม้, งานแกะสลักผักและผลไม้

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

*ผู้ประสานงานหลัก: sakkarin.ho@rmutp.ac.th

The Transmission of Fruit and Vegetable Carving Wisdom: Insights from Teacher Burinpattara Choowoong

Sakarin Hongrattanavorakit^{1*}

Received 25 May 2026.; Revised 29 June 2026; Accepted 30 June 2026

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the experiences, concepts, and wisdom underlying the creative fruit and vegetable carving works of Teacher Burinpattara Choowoong; and 2) examine the process of knowledge transmission and the teaching spirit employed in fruit and vegetable carving instruction. The study adopted a qualitative ethnographic research approach. Data were collected through in-depth interviews with 15 key informants, non-participant observation, and document analysis. The data were analyzed using content analysis and validated through triangulation. The findings revealed that 1) Teacher Burinpattara Choowoong's experiences, concepts, and wisdom in fruit and vegetable carving emerged from personal passion and interest, developed through self-directed learning, observation of role-model teachers, and continuous practice, resulting in expertise and a distinctive personal identity. Inspiration was drawn from the beauty of Thai arts and culture, along with a commitment to preserving and transmitting Thai wisdom to future generations. Emphasis was also placed on precision, elegance, and the adaptation of Thai artistic traditions to contemporary contexts. Furthermore, 2) the process of knowledge transmission involved hands-on learning from basic to advanced levels while instilling moral values, patience, and responsibility. Teacher Burinpat Chuwoong demonstrated a strong teaching spirit characterized by dedication and selflessness, openly sharing knowledge without reservation and integrating digital media as a tool for knowledge dissemination. Although fruit and vegetable carving has adapted to contemporary social contexts, challenges remain in preserving the artistic and cultural values of Thai heritage.

Keywords: Wisdom; Teaching Spirit; Transmission of Fruit and Vegetable Carving, Fruit and Vegetable Carving

¹Assistant Professor, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding Author: sakkarin.ho@rmutp.ac.th

บทนำ

การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่ เป็นกลยุทธ์ในการพิชิตให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเน้นการเรียนรู้บนฐานเทคโนโลยีผสมผสานกับการสอนในชั้นเรียนปกติ ผู้สอนต้องมีสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขอบข่ายเนื้อหาวิชานี้เน้นความรู้ทางวิชาการและทักษะปฏิบัติที่ผู้เรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ (กนกวรรณ ทองคำสิง, 2568) การดำรงอัตลักษณ์การสอนแกะสลักผักและผลไม้ เริ่มจากการผลิตอัตลักษณ์ที่สืบทอดจากบรรพบุรุษมีการสืบสานจากรุ่นสู่รุ่น จากนั้นมีการจัดการเรียนการสอนได้รับการผลิตซ้ำโดยผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา นำมาซึ่งระบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relation) ที่เชื่อมโยงถึงระบบความรู้ที่ถูกถ่ายทอดโดยอาจารย์ผู้สอน ส่งผลให้นักศึกษายังคงดำรงอัตลักษณ์ภายใต้โครงสร้างทางสังคม โดยยึดถือธรรมเนียมปฏิบัติ หรือกฎเกณฑ์เพื่อดำรงอัตลักษณ์จนถึงปัจจุบัน (ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ และขจร อิศราสุชีพ, 2565) การถ่ายทอดงานแกะสลักไทยไม่ใช่เพียงการสอนทักษะ แต่เป็นการสืบทอดภูมิปัญญา ศิลปะวัฒนธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครูผ่านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์

ครูบุรินทร์ภัทร ชวงค์ ปัจจุบันเป็นครูโรงเรียนช่างตาครูสคอนแวนท์ เป็นครูที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านงานแกะสลักผักและผลไม้ และสบู่อผล และประสบการณ์ประกวดแข่งขันงานแกะสลักผักและผลไม้ (บุรินทร์ภัทร ชวงค์, 2554) มีผลงานเขียนหนังสือเกี่ยวกับการแกะสลักหลายเล่ม เช่น งานวิจิตรภาพแกะสลักเสลา แกะสลักผัก-ผลไม้ ภาพแกะสลัก การแกะสลักดอกไม้เลียนแบบธรรมชาติ การแกะสลักผักผลไม้มงคลแห่งวัฒนธรรม พืชผักสลักแจกัน สัตว์สลักลาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีช่อง YouTube บุรินทร์ภัทร ชวงค์ เพื่อสอนเทคนิคการแกะสลักผักและผลไม้ งานวิจัยของ ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ และดิเรก กรีเทพ (2568) กล่าวว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดภูมิปัญญางานแกะสลักและงานใบตอง พร้อมพัฒนาทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ และศักยภาพผู้เรียนผ่านการปฏิบัติจริง จนสามารถต่อยอดสู่อาชีพได้ในอนาคต และงานวิจัยของนัชชัย น้ำใจดี, จุฑามาศ พิรพัชระ และจอมขวัญ สุวรรณรักษ์ (2568) กล่าวว่า การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การแกะสลักพื้นฐานวิชาการงานอาชีพ เพื่อให้เป็นสื่อการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน สามารถเรียนรู้ซ้ำได้เท่าที่ต้องการ เป็นการปลูกฝังนิสัยที่ดีในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงและตอบสนองนโยบายการนำเทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลปรับใช้ในการสอน งานวิจัยที่ผ่านมาเน้น การสร้างค่านิยม บทบาทครูในการพัฒนาทักษะและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและการพัฒนาสื่อการสอน แต่ยังขาดการศึกษาที่ใช้แนวทางชาติพันธุ์วรรณาเพื่อทำความเข้าใจภูมิปัญญาของครูช่างในบริบทจริง โดยเฉพาะมิติของประสบการณ์ชีวิต แนวคิด วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ที่ก่อให้เกิดการสืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง จึงเกิดช่องว่างขององค์ความรู้ที่ควรได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และกระบวนการถ่ายทอดภูมิปัญญาของบุคคลหรือกลุ่มคนได้อย่างลึกซึ้ง ผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วม สังเกต และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิด (อัครเดช นิละโยธิน, 2568)

ด้วยเหตุนี้ การวิจัยเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญางานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบุรินทร์ภัทร ชวงค์ จึงมุ่งใช้การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเพื่อมุ่งศึกษาประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะในการ

สร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ และกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการเรียนรู้และการสั่งสมประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาด้านงานแกะสลักผักและผลไม้ รวมทั้งทำให้เข้าใจแนวทางการถ่ายทอดความรู้และจิตวิญญาณความเป็นครูภูมิปัญญาให้คงอยู่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน อันเป็นคุณค่าที่สำคัญต่อการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนสร้างแรงบันดาลใจให้คนรุ่นใหม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์
2. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาทำความเข้าใจวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในกลุ่มหรือชุมชนหนึ่ง ๆ ผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายโดยตรง วิธีการนี้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลากหลายสาขา รวมถึงการศึกษาด้านศาสนาและวัฒนธรรม เพื่ออธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความซับซ้อนและหลากหลายได้อย่างลึกซึ้ง (อัครเดช นิละโยธิน, 2568) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์ชีวิต กระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์ จำนวน 15 คน เก็บข้อมูลจนเกิดภาวะข้อมูลอิ่มตัว (Data Saturation) คือข้อมูลที่ได้รับมีความซ้ำคล้ำและไม่พบประเด็นใหม่เพิ่มเติม ประกอบด้วย ครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์ จำนวน 1 คน ในฐานะผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับประสบการณ์ชีวิต กลุ่มศิษย์และผู้ที่เคยได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูบูรินทร์ภัทร จำนวน 9 คน กลุ่มผู้ร่วมวิชาชีพบุคคลที่เคยร่วมงานด้านการสอน การประกวดงานแกะสลักผักผลไม้ จำนวน 5 คน

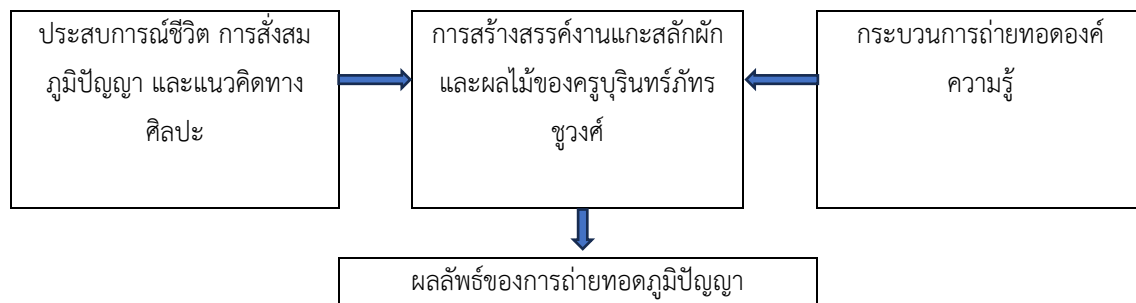
เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือตัวผู้วิจัย เครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วน ในการศึกษาการถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์ ผู้วิจัยได้เตรียมตัวในส่วนของการความรู้ ด้วยการศึกษารายงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามการสัมภาษณ์ปลายเปิด ได้แก่ ประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา แนวคิดทางศิลปะในงานแกะสลักผักและผลไม้ กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมควบคู่กับการจดบันทึกภาคสนามเพื่อบันทึกบริบท บรรยากาศ พฤติกรรม ปฏิสัมพันธ์ และรายละเอียดที่เกิดขึ้นระหว่างการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดองค์ความรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกภาพและบันทึกเสียง โดยดำเนินการภายใต้การขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูล และคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตลอดกระบวนการศึกษา

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เวลาการศึกษาเอกสาร การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การจดบันทึก ตั้งแต่เดือน เมษายน – พฤษภาคม 2569 ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้วิจัยได้ลงพื้นที่อย่างต่อเนื่อง การรวบรวมข้อมูล

จากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ข้อมูลบุคคลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยผู้วิจัยได้จัดทำแนวคำถามการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 15 คน ก่อนการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลผ่านการแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ การวิจัย การรักษาความลับ และการขอความยินยอมในการเก็บข้อมูล แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ข้อมูลประเภทเอกสารต่าง ๆ โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องภูมิปัญญา ศิลปะ และจิตวิญญาณความเป็นครูในการถ่ายทอดงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์และการสัมภาษณ์จะถูกวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตีความ (Interpretation) เพื่อค้นหารูปแบบ (Patterns) และความหมายที่ซ่อนอยู่ในวัฒนธรรมหรือพฤติกรรมของคน การเขียนรายงานวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาเน้นการนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียดและมีชีวิตชีวาโดยใช้ภาษาที่สื่อถึงบริบททางวัฒนธรรมและประสบการณ์ของกลุ่มคนที่ศึกษา (อัครเดช นิละโยธิน, 2568) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ 3 เสา (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (สุภาศักดิ์ จันทวานิช, 2552) โดยการตรวจสอบสามเสาด้านข้อมูล ตรวจสอบแหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลาที่แตกต่างกันออกไป แหล่งสถานที่ที่ต่างกันออกไป แหล่งบุคคลโดยการสัมภาษณ์ที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ศึกษาประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะในการสร้างสร้งงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชวงค์

1.1 การเรียนรู้งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร กระบวนการเรียนรู้เกิดจากความรัก การฝึกฝนด้วยตนเอง การสังเกต และประสบการณ์ตรงในชีวิตประจำวัน สะท้อนว่าภูมิปัญญาไทยถ่ายทอดผ่านวิถีชีวิต ความสัมพันธ์ และการลงมือปฏิบัติ จนพัฒนาเป็นความเชี่ยวชาญเฉพาะตัว สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณาได้ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จากความรักและความสนใจส่วนตัว จุดเริ่มต้นของครูบูรินทร์ภัทรเกิดจากใจรัก และความชอบส่วนตัว เช่น “ใจรัก รู้สึกชื่นชอบ อยากเรียนรู้ อยากทำเป็น” สะท้อนให้เห็นว่า งานแกะสลักเริ่มจากแรงบันดาลใจภายใน 2) การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หนังสือ นิตยสาร ภาพประกอบ เช่น “เรียนรู้ผ่านหนังสือและนิตยสาร

เช่น สกุลไทย สตรีสาร และหญิงไทย หนังสือแกะสลักของอาจารย์เพ็ญพรรณ” สะท้อนการเรียนรู้ด้วยตนเองในยุคที่ การเข้าถึงองค์ความรู้ยังจำกัด ไม่มีอินเทอร์เน็ตหรือการสอนอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนต้องใช้ความพยายามสูงในการ แสวงหาความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สำคัญในยุคนั้น 3) การเรียนรู้ผ่านการสังเกตและครู ด้นแบบ เช่น “แอบไปดูครุฑกรรมแกะสลักสับผ่านหน้าต่าง” “เห็นตัวอย่างงานแกะสลักของผู้เชี่ยวชาญแล้วเกิด ความชอบ” สะท้อนการเรียนรู้ผ่านการเฝ้าดู ซึ่งการเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากคำสอนเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการซึมซับ ผ่านการมองเห็น การเลียนแบบ และการฝึกตามครูต้นแบบ 4) การฝึกฝนจากทรัพยากรในชีวิตประจำวัน เช่น “เริ่มฝึก จากฟักทองที่ปลูกไว้ตามรั้วบ้าน” “หาวัสดุมาฝึกเอง” สะท้อนวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายและการใช้ทรัพยากรรอบตัวอย่าง คุ่มค่า งานแกะสลักไม่ได้ถูกมองว่าเป็นศิลปะชั้นสูงที่เข้าถึงยาก แต่เป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้จากสิ่งรอบตัวใน คราวเรือน และ 5) บทบาทของครู และผู้ใหญ่ในการส่งต่อโอกาส เช่น “ครุฑกรรมมอบมิตคว้านทองเหลืองให้” “ครู เมตตาเรียกเข้าไปสอนใกล้ ๆ” สะท้อนระบบความสัมพันธ์แบบไทยที่ให้คุณค่ากับครูผู้ถ่ายทอดวิชา และผู้ใหญ่ที่ สนับสนุนซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าสู่โลกของงานฝีมือ ถือเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาผ่าน ความสัมพันธ์ทางสังคม

1.2 แรงบันดาลใจในการทำงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบุรินทร์ภัทร เกิดจากความรักในศิลปะ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย การมีครูต้นแบบ และความต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นหลัง สะท้อนว่างาน แกะสลักไม่ได้เป็นเพียงทักษะ แต่เชื่อมโยงทั้งศิลปะ จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และอัตลักษณ์ความเป็นไทยเข้า ด้วยกัน สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณาได้ดังนี้ 1) แรงบันดาลใจจากความรักในศิลปะและความงดงาม สะท้อน ว่าจุดเริ่มต้นสำคัญของครูเกิดจากความชื่นชอบในความสวยงามของงานแกะสลัก เช่น “ความสวยงาม ความเป็นไทย” “รู้สึกเป็นสุขเมื่อเห็นผลงานที่สวยงาม” “เพื่อเพิ่มอรรถรสผ่านลวดลายที่ประณีต” สะท้อนว่าศิลปะการแกะสลักใน วัฒนธรรมไทยมิใช่เพียงงานประดิษฐ์ แต่เป็นสุนทรียภาพทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับความละเอียดอ่อน ความประณีต และจิตใจของผู้สร้างงาน ผู้ปฏิบัติงานจึงเกิดความสุขจากการสร้างความงามและการเห็นคุณค่าทางศิลปะใน ชีวิตประจำวัน 2) ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นไทย เช่น “ลวดลายที่แสดงถึงความเป็นไทย” “ต้องการสืบทอดมรดกวัฒนธรรมอันวิจิตรงดงาม” งานแกะสลักถูกมองว่าเป็นตัวแทนของภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ไทย แรงบันดาลใจของครูจึงไม่ได้อยู่ที่การสร้างผลงานเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความต้องการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยให้คง อยู่ต่อไป สะท้อนบทบาทของครูที่ทำหน้าที่ทั้งเป็นศิลปินและผู้สืบทอดวัฒนธรรมในชุมชน 3) การได้รับแรงบันดาลใจ จากต้นแบบ และครูผู้ถ่ายทอด ข้อมูลสำคัญกล่าวถึง อาจารย์เพ็ญพรรณ สิทธิไตรย์ ในฐานะบุคคลต้นแบบที่มีอิทธิพล อย่างมาก เช่น “เห็นงานของอาจารย์เพ็ญพรรณในนิตยสาร” “อยากพบครูที่เป็นแรงบันดาลใจ” “ได้รับกำลังใจจาก อาจารย์เพ็ญพรรณ” สะท้อนลักษณะการเรียนรู้แบบครูกับศิษย์ในสังคมไทย ซึ่งความรู้ไม่ได้ถ่ายทอดเพียงเทคนิค แต่ รวมถึงแรงบันดาลใจ กำลังใจ และแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ต้นแบบจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างพลังทางใจให้ ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองต่อเนื่อง 4) กำลังใจและการยอมรับทางสังคมเป็นแรงผลักดันสำคัญ การได้รับคำชม จากผู้ใหญ่ การได้รับการตีพิมพ์ในนิตยสารขวัญเรือน การประกวดแข่งขันและการพัฒนาฝีมืออย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่า การยอมรับจากสังคมทำหน้าที่เป็นแรงเสริมช่วยสร้างความมั่นใจและคุณค่าในตนเอง จนนำไปสู่การพัฒนาความ เชี่ยวชาญและการยึดงานแกะสลักเป็นเส้นทางชีวิต และ 5) การสืบทอดความรู้สู่คนรุ่นหลัง “ต้องการสืบสาน” “เห็น ลูกศิษย์นำสิ่งที่สอนไปปรับใช้” สะท้อนบทบาทของครูในฐานะผู้ส่งต่อภูมิปัญญาซึ่งคุณค่าของงานไม่ได้จบที่ตัวผู้สร้าง แต่เกิดความสุขเมื่อองค์ความรู้ถูกนำไปใช้และถ่ายทอดต่อไปในสังคม

1.3 วิธีการฝึกฝนและพัฒนาทักษะงานแกะสลักของครูบูรณภัทร สะท้อนการเรียนรู้ผ่านการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ การลองผิดลองถูกจากประสบการณ์จริง การเรียนรู้จากครูต้นแบบ หนังสือ สื่อสมัยใหม่ และธรรมชาติรอบตัว รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้และใช้เวทีสาธารณะพัฒนาฝีมือ แสดงให้เห็นว่าความเชี่ยวชาญไม่ได้เกิดจากพรสวรรค์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความเพียรและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) การฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและการทำซ้ำจนเกิดความชำนาญการ ทำอย่างต่อเนื่อง เช่น “ฝึกพื้นฐานซ้ำ ๆ” “ฝึกฝนอยู่เสมอ” “แกะบ่อย ๆ” สะท้อนแนวคิดของงานช่างฝีมือแกะสลักที่ให้คุณค่ากับความเพียร และการฝึกมือนอกจากการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ทักษะไม่ได้เกิดขึ้นทันทีแต่ค่อย ๆ สั่งสมผ่านการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ลักษณะดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรงและความอดทน 2) การเรียนรู้ผ่านกระบวนการลองผิดลองถูก เช่น “ลองผิดลองถูกจากแบบในนิตยสาร” “ทำตามแบบไม่ได้ก็ปรับดัดแปลง” “แก้ไขและพัฒนาฝีมือเสมอ” สะท้อนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือทำ ความผิดพลาดไม่ได้ถูกมองเป็นอุปสรรค แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทักษะวิธีคิดเช่นนี้แสดงถึงความยืดหยุ่นและความสามารถในการสร้างสรรค์งานใหม่จากข้อจำกัดเดิม 3) การพัฒนาสู่อัตลักษณ์เฉพาะตน เช่น “ดัดแปลงจนเกิดเป็นลวดลายของตนเอง” “เกิดเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง” “ประยุกต์เข้ากับแนวคิดใหม่ตามสมัยนิยม” สะท้อนว่าการฝึกฝนไม่ได้หยุดอยู่กับการเลียนแบบต้นแบบ แต่พัฒนาไปสู่การสร้างอัตลักษณ์การแกะสลักของตนเอง 4) การเรียนรู้จากสื่อ และครูต้นแบบ การศึกษาจากนิตยสาร การสะสมตำราจากงานสัปดาห์หนังสือ การศึกษาผลงานของอาจารย์เพ็ญพรรณ สิทธิไตรย์และอาจารย์แสงอรุณ เชื้อวงศ์บุญ รวมถึงการเรียนรู้ผ่าน YouTube และสื่อออนไลน์ สะท้อนการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิม กับการเรียนรู้สมัยใหม่ การเรียนไม่ได้จำกัดตนเองอยู่กับรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่เปิดรับความรู้จากหลากหลายแหล่งทั้งสิ่งพิมพ์ ครูต้นแบบ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ แสดงให้เห็นการปรับตัวของภูมิปัญญาไทยในยุคสื่อดิจิทัล 5) การใช้สิ่งรอบตัวและธรรมชาติเป็นแหล่งฝึกฝน เช่น “นำผลไม้ตามฤดูกาลมาแกะสลัก” “ศึกษารูปแบบสิ่งใกล้ตัว เช่น ไข่ ปลา นก ดอกไม้” งานศิลปะแกะสลักของไทยมีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตประจำวันและธรรมชาติรอบตัวทำให้งานแกะสลักไม่ใช่เพียงงานศิลปะเพื่อความสวยงาม แต่ยังสะท้อนความผูกพันระหว่างผู้คน ธรรมชาติและวัฒนธรรมไทยอีกด้วย 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการไม่หยุดพัฒนา เช่น “เปิดกว้าง ไม่ถือตัวว่าเก่ง” “ยินดีแลกเปลี่ยนความรู้กับช่างรุ่นใหม่” “ศึกษาเทคนิคใหม่ ๆ อยู่เสมอ” สะท้อนวัฒนธรรมของชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งองค์ความรู้ด้านงานช่างไม่ได้หยุดนิ่ง แต่เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และพัฒนาร่วมกันระหว่างคนต่างรุ่น การเปิดรับความรู้ใหม่ยังแสดงถึงทัศนคติของครูที่มองว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการตลอดชีวิต และ 7) การเข้าประกวดอย่างต่อเนื่อง การได้รับรางวัลระดับประเทศ การเผยแพร่ผลงานผ่านโทรทัศน์และนิตยสาร รวมถึงการเป็นวิทยากรให้หน่วยงานต่าง ๆ สะท้อนให้เห็นว่า เวทีการแข่งขันและสื่อสาธารณะเป็นพื้นที่สำคัญในการพัฒนาตนเอง ช่วยให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานได้ฝึกฝีมือ เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ กล้าแสดงออก และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังเป็นโอกาสในการสร้างชื่อเสียง ความภาคภูมิใจ และทำให้งานแกะสลักผักและผลไม้ได้รับการยอมรับมากขึ้นทั้งในสังคมไทยและในระดับสากล

1.4 แนวคิดทางศิลปะของครูบูรณภัทร สะท้อนการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยดั้งเดิมกับความคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัย โดยใช้ธรรมชาติเป็นแรงบันดาลใจ พัฒนาเอกลักษณ์เฉพาะตน และเชื่อมโยงงานแกะสลักเข้ากับวิถีชีวิตไทย แสดงให้เห็นว่างานแกะสลักไม่ใช่เพียงงานฝีมือ แต่เป็นการสืบสานและปรับตัวของภูมิปัญญาไทยในสังคมปัจจุบัน สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) การยึดรากฐานศิลปะไทยดั้งเดิม เช่น “คงความงดงามของ

ความเป็นไทย” “รักษาไว้ซึ่งความเป็นไทย” “ลายรักเร่ ลายรวงข้าว” สะท้อนว่า แนวคิดทางศิลปะของครุบูรินทร์ภัทรมีรากฐานมาจากการให้คุณค่ากับลวดลายไทยโบราณและความประณีต งานแกะสลักจึงเป็นพื้นที่ของการสืบทอดอัตลักษณ์ไทยผ่านลวดลาย รูปทรง และองค์ประกอบศิลป์ที่มีความหมายทางวัฒนธรรม 2) การประยุกต์และพัฒนางานให้ร่วมสมัย เช่น “ต่อยอดให้มีความวิจิตรอลังการและแปลกใหม่” “ปรับตามยุคสมัย” “นำมาประยุกต์เข้ากับปัจจุบัน” สะท้อนลักษณะของภูมิปัญญางานแกะสลักที่มีพลวัต กล่าวคือ แม้จะยึดโยงกับรากวัฒนธรรมเดิม แต่ครุบูรินทร์ภัทรมิได้หยุดอยู่กับรูปแบบดั้งเดิม หากเปิดรับเทคโนโลยี แนวคิดใหม่ และบริบทสังคมร่วมสมัยเข้ามาผสมผสาน แสดงให้เห็นว่าศิลปินงานแกะสลักผักและผลไม้ไทยสามารถปรับตัวและดำรงอยู่ได้ในโลกสมัยใหม่ 3) การสร้างอัตลักษณ์เฉพาะตน เช่น “เอกลักษณ์ ไม่เหมือนใคร” “มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว” สะท้อนว่าครุบูรินทร์ภัทรไม่ได้เพียงสืบทอดรูปแบบเดิม แต่ยังพัฒนารูปแบบและแนวคิดทางศิลปะของตนเองผ่านประสบการณ์ การแข่งขัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์เข้ากับภูมิปัญญาไทย จนเกิดเป็นผลงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและไม่เหมือนใคร 4) ธรรมชาติในฐานะแหล่งแรงบันดาลใจสำคัญ เช่น “เลียนแบบธรรมชาติ” “ดอกไม้ ใบไม้” “งานที่อิงกับธรรมชาติ” สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะไทยกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยนำรูปแบบของดอกไม้ ใบไม้ และธรรมชาติมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์งานแกะสลัก แสดงให้เห็นว่าธรรมชาติไม่ได้เป็นเพียงต้นแบบของรูปทรง แต่ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านความงาม ความอ่อนช้อย และความสมดุลตามแนวคิดศิลปะไทยดั้งเดิม 5) ความคิดสร้างสรรค์จากการแลกเปลี่ยนและการแข่งขัน “ส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดสร้างสรรค์” “เกิดการพลิกแพลงลวดลาย” “ผสมผสานองค์ประกอบใหม่” สะท้อนว่าเวทีประกวดไม่ได้เป็นเพียงพื้นที่แข่งขัน แต่เป็นโอกาสในการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนแนวคิด และพัฒนารูปแบบงานแกะสลักใหม่ ๆ การพลิกแพลงลวดลายและผสมผสานองค์ประกอบใหม่ช่วยให้งานแกะสลักมีความหลากหลาย ทันสมัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ 6) การผสมผสานศิลปะกับประโยชน์ใช้สอย เช่น “เน้นประโยชน์ใช้สอย” “เพิ่มอรรถรส” “มีองค์ประกอบศิลป์ในงาน” การผสมผสานศิลปะกับประโยชน์ใช้สอย สะท้อนแนวคิดศิลปหัตถกรรมไทยที่มองว่าความสวยงามและการใช้งานสามารถอยู่ร่วมกันได้ งานแกะสลักจึงไม่ได้เป็นเพียงงานศิลปะเพื่อการตกแต่ง แต่ยังเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต อาหาร การต้อนรับ และวัฒนธรรมการกินของไทย ทำให้งานศิลป์มีทั้งคุณค่าด้านความงามและประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการเขียนหนังสืองานแกะสลักผักและผลไม้

1.5 ครูบูรณภัทรหมองคุณค่าและความสำคัญของงานแกะสลักผักและผลไม้ งานแกะสลักผักและผลไม้เป็นมากกว่างานตกแต่ง เพราะเป็นทั้งศิลปะที่สร้างความงามและความสุข เป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทย ช่วยฝึกสมาธิและพัฒนาจิตใจ รวมถึงสามารถต่อยอดเป็นอาชีพและพื้นที่แห่งความคิดสร้างสรรค์ สะท้อนคุณค่าและความตั้งใจของผู้สร้างสรรค์อย่างลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) งานแกะสลักในฐานะศิลปะและสุนทรียภาพ งานแกะสลักไม่ได้เป็นเพียงการตกแต่ง แต่เป็นงานศิลปะที่สร้างความงดงามและความสุข เช่น “เป็นทั้งศิลปะ วัฒนธรรม และการฝึกฝนจิตใจ” “สุนทรียภาพที่สร้างความสุขทั้งต่อผู้ทำและผู้รับ” “แสดงตัวตนผ่านผลงาน” สะท้อนว่าไม่ได้เป็นเพียงงานตกแต่งอาหาร แต่เป็นงานศิลปะที่สร้างความงดงาม ความสุข และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์ ผ่านความประณีตและความละเอียดอ่อนของลวดลาย งานแกะสลักจึงมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่เชื่อมโยงความงาม จิตใจ และวัฒนธรรมไทยเข้าด้วยกัน 2) งานแกะสลักในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมไทย เช่น “รักษารากเหง้าวัฒนธรรม” “อนุรักษ์ความเป็นไทย” “ควรสืบทอดและอนุรักษ์ไว้” สะท้อนว่าครูบูรณภัทรหมองงานแกะสลักเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย ไม่ได้เป็นเพียงงานเพื่อความสวยงาม แต่เป็นสิ่งที่แสดงถึงอัตลักษณ์และภูมิปัญญาไทย งานแกะสลักจึงทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการอนุรักษ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งอย่างต่อเนื่อง 3) งานแกะสลักกับการฝึกจิตใจและสมาธิ เช่น “ฝึกสมาธิ” “การฝึกฝนจิตใจ” “ใช้เวลาทำงานแกะสลัก” สะท้อนแนวคิดที่เชื่อมโยงงานศิลปะเข้ากับการพัฒนาภายในจิตใจ เพราะงานแกะสลักต้องใช้ความนิ่ง ความอดทน ความละเอียด และสมาธิสูง ผู้สร้างงานจึงได้ฝึกจิตใจและพัฒนาตนเองไปพร้อมกับการสร้างผลงาน ทำให้งานแกะสลักมีคุณค่าไม่เพียงด้านทักษะฝีมือ แต่ยังมีคุณค่าทางจิตใจและจิตวิญญาณ 4) งานแกะสลักในฐานะวิชาชีพและทุนทางเศรษฐกิจ เช่น “สร้างรายได้” “รับจ้างแกะสลัก” “สร้างอาชีพได้” สะท้อนว่างานแกะสลักไม่ได้มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถแปลงเป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สร้างอาชีพและความมั่นคงให้กับผู้มีทักษะสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ จึงทำให้งานแกะสลักไทยมีบทบาททั้งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสร้างโอกาสทางอาชีพควบคู่กันไป 5) ความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ในสังคมร่วมสมัย เช่น “ดัดแปลงให้เข้ากับปัจจุบันได้” “ใช้ความคิดสร้างสรรค์” “นำไปใช้ได้ในทุกด้าน” สะท้อนว่าครูบูรณภัทรหมองงานแกะสลักเป็นศิลปะที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและการใช้งานให้เข้ากับบริบทสมัยใหม่ได้ แสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญาไทยมิได้หยุดนิ่ง แต่มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้เข้ากับความต้องการ วิถีชีวิต และรสนิยมของสังคมในปัจจุบัน และ 6) คุณค่าของความตั้งใจ และความหมายของผลงาน เช่น “ครูให้ค่ากับทุก ๆ ผลงาน” “เต็มทีกับทุกชิ้นงานเสมอ” สะท้อนค่านิยมของครูช่างไทยที่มองว่า งานทุกชิ้นมีคุณค่า ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ เพราะทุกผลงานเป็นตัวแทนของความตั้งใจ ความประณีต และจิตวิญญาณของผู้สร้างแสดงถึงความสัมพันธ์เชิงลึกซึ้งระหว่างคนกับงานศิลปะในวัฒนธรรมงานช่างไทย

1.6 เอกลักษณะและแนวคิดทางศิลปะของครูบูรณภัทร สะท้อนความละเอียดประณีต ความอ่อนช้อยแบบศิลปะไทย การเลียนแบบธรรมชาติ และการพัฒนาลวดลายให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยนำวิถีชีวิตและสิ่งรอบตัวมาเป็นแรงบันดาลใจ พร้อมสอดแทรกจิตวิญญาณความเป็นครูและการสืบทอดวัฒนธรรมไทย ทำให้งานแกะสลักไม่ใช่เพียงงานเพื่อความสวยงาม แต่เป็นภาพสะท้อนอัตลักษณ์ ศิลปะ และภูมิปัญญาไทยอย่างลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) ความละเอียด ประณีต และความคมชัดของลวดลาย เช่น “ละเอียดคมชัด” “ลวดลายชัดเจน” “มีความละเอียด ชับซ้อน” สะท้อนค่านิยมของงานช่างไทยที่ให้ความสำคัญกับความประณีต และความละเอียดอ่อน ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะสำคัญของศิลปกรรมไทยดั้งเดิม ลวดลายที่คมชัดและซับซ้อนยังแสดงถึงความ

ชำนาญ ความอดทน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของครูบูรณภัทร 2) ความอ่อนช้อยและความพลิ้วไหวแบบศิลปะไทย เช่น “สวยงามอ่อนช้อย” “มีความพลิ้วไหว” “ความอ่อนหวาน” สะท้อนอิทธิพลของศิลปะไทยที่เน้นเส้นสายอ่อนโค้ง ความนุ่มนวล และจังหวะการเคลื่อนไหวที่ดูมีชีวิต ลักษณะดังกล่าวเป็นภาษาทางวัฒนธรรมที่สื่อถึงความละเมียดละไมแบบไทย ซึ่งปรากฏทั้งในนาฏศิลป์ จิตรกรรม และงานหัตถศิลป์ไทย 3) การเลียนแบบธรรมชาติอย่างสมจริง เช่น “ดอกไม้เหมือนธรรมชาติ” “ความสมจริง” “เลียนแบบความงามจากธรรมชาติ” สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะกับธรรมชาติในวิถีไทย โดยธรรมชาติทำหน้าที่เป็นทั้งต้นแบบและแรงบันดาลใจสำคัญของงานสร้างสรรค์ การถ่ายทอด ดอกไม้ สัตว์ หรือองค์ประกอบธรรมชาติอย่างสมจริง แสดงถึงการสังเกตอย่างลึกซึ้งและความผูกพันกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว 4) การพัฒนาลวดลายพื้นฐานสู่ความสร้างสรรค์เฉพาะตน เช่น “นำลวดลายพื้นฐานมาผสมผสาน” “พัฒนาให้ละเอียดมากขึ้น” “สร้างสรรค์ด้วยจินตนาการ” สะท้อนว่า ครูบูรณภัทรไม่ได้เพียงอนุรักษ์ลวดลายดั้งเดิม แต่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดและปรับเปลี่ยนรูปแบบจนเกิดเป็นรูปแบบทางศิลปะเฉพาะตัว นี่คือการบวนการสร้างอัตลักษณ์ของศิลปินที่เชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาเดิม กับจินตนาการร่วมสมัย 5) การใช้สิ่งใกล้ตัวและวิถีชีวิตเป็นแรงบันดาลใจ เช่น “นำของใกล้ตัวมาประยุกต์ใช้” “ดูมีชีวิต เป็นธรรมชาติ” สะท้อนลักษณะของภูมิปัญญาไทยที่ผูกพันกับชีวิตประจำวัน โดยมองเห็นคุณค่าความงามจากสิ่งรอบตัว ความเรียบง่าย และความเป็นธรรมชาติของผลงานยังสะท้อนวิถีคิดและตัวตนของครูผู้สร้างงานอีกด้วย และ 6) จิตวิญญาณความเป็นครูและการสืบทอดวัฒนธรรม เช่น “จิตวิญญาณของความเป็นครู” “ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทย” “ควรค่าแก่การส่งต่อสืบสาน” สะท้อนบทบาทของครูบูรณภัทรในฐานะ ครูภูมิปัญญาที่ไม่ได้เพียงสร้างผลงานศิลปะ แต่ยังทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณของความเป็นไทยให้กับคนรุ่นหลังผลงานจึงมีคุณค่ามากกว่างานศิลปะทั่วไป เพราะเป็นสื่อกลางในการสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยจากรุ่นสู่รุ่น

2. กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณภัทร ชวงศ์

2.1 แนวทางการถ่ายทอดความรู้ของครูบูรณภัทร เน้นการสอนแบบค่อยเป็นค่อยไปและการปฏิบัติจริง ผ่านความสัมพันธ์แบบครูช่างกับศิษย์ ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรม ความอดทน และบรรยากาศการเรียนรู้ที่อบอุ่น สะท้อนวัฒนธรรมการเรียนรู้งานช่างไทยที่มุ่งสร้างทั้งทักษะและพัฒนาคน พร้อมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการเผยแพร่และสืบทอดองค์ความรู้สู่คนรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้

- 1) การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ศิษย์ผ่านการฝึกปฏิบัติจริง การถ่ายทอดความรู้ของครูบูรณภัทรเป็นลักษณะครูช่างฝีมือที่เน้นการสาธิต การสังเกต และการลงมือปฏิบัติจริง โดยเริ่มสอนจากพื้นฐานไปสู่ขั้นที่ยากขึ้น สะท้อนว่างานแกะสลักเป็นความรู้เชิงปฏิบัติที่ต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง การเฝ้าดูท่าทาง น้ำหนักมือ มุมมิด และจังหวะการแกะ มากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว 2) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ครูไม่ได้จำกัดการเรียนรู้ไว้เพียงในห้องเรียน แต่สร้างพื้นที่วัฒนธรรมการเรียนรู้จากชีวิตจริง เช่น การพาไปตลาดเลือกวัตถุดิบ การแข่งขันทักษะ การดูงานนอกสถานที่ แนวทางดังกล่าวสะท้อนแนวคิดว่าศิลปะการแกะสลักเป็นองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัตถุดิบ และบริบททางสังคม ผู้เรียนจึงไม่ได้เรียนเพียงวิธีแกะ แต่เรียนรู้การมองคุณค่าของวัสดุ การเลือกใช้ และการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง ถือเป็นการสร้างชุมชนแห่งการปฏิบัติที่ผู้เรียนค่อย ๆ ซึมซับวัฒนธรรมของงานช่างฝีมือผ่านการมีส่วนร่วม 3) การให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคล และปรับวิธีสอนตามพื้นฐานของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อนสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ในชั้นเรียน

มีลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ มากกว่าระบบสั่งการแบบบนลงล่าง ผู้เรียนมีบทบาทช่วยเหลือกัน ลดความกดดัน และสร้างการเรียนรู้ร่วมกันผ่านความใกล้ชิดทางวัยและประสบการณ์ สิ่งนี้แสดงถึงวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นความเอื้ออาทร และการถ่ายทอดผ่านความสัมพันธ์ 4) คุณค่าทางจิตใจและคุณธรรมในกระบวนการสอน เช่น “ใจเย็น” “เข้าถึงง่าย” “ปลูกฝังคุณธรรมของงานแกะสลัก” สะท้อนว่าการถ่ายทอดของครูไม่ได้มุ่งเฉพาะทักษะ แต่รวมถึงการปลูกฝังจิตวิญญาณของงานศิลปะ เช่น ความอดทน ความประณีต ความอ่อนช้อย และความรับผิดชอบต่อผลงาน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ถูกส่งต่อจากครูสู่ศิษย์ผ่านการปฏิบัติร่วมกัน และ 5) การปรับตัวสู่การถ่ายทอดความรู้ในยุคดิจิทัล ครูมีการใช้คลิปวิดีโอ สื่อออนไลน์ หนังสือ การสอนออนไลน์ แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของภูมิปัญญางานแกะสลักดั้งเดิมเข้าสู่บริบทสังคมร่วมสมัย ทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเรียน แต่ขยายสู่สาธารณะและผู้คนหลากหลายกลุ่ม สามารถมองได้ว่าครูทำหน้าที่เป็นผู้สืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรม โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเชื่อมโยงกับสังคมยุคใหม่

2.2 สิ่งที่ครูบูรณาการให้ความสำคัญมากที่สุดในการสอนงานแกะสลัก คือ การวางรากฐานความเป็นช่างฝีมือ ทั้งด้านทักษะพื้นฐาน ความประณีต ความปลอดภัย ระเบียบวินัย และคุณค่าทางจิตใจ โดยมุ่งปลูกฝังความอดทน ความรับผิดชอบ และการเคารพวัสดุและเครื่องมือ ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเอกลักษณ์ของตนเอง ทำให้งานแกะสลักเป็นทั้งศาสตร์ ศิลป์ และกระบวนการพัฒนาคนไปพร้อมกัน สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) การให้คุณค่ากับพื้นฐาน ครูให้ความสำคัญกับ การจับมีด ลวดลายพื้นฐาน การลงน้ำหนักมือ การฝึกพื้นฐานให้แม่นยำ เช่น “ต้องจับเหมือนจับปากกาเพื่อให้พลิ้วไหว” “หากฐานไม่แน่นจะไม่สามารถต่อยอดได้” “ฝึกพื้นฐานให้แม่นยำก่อนใส่เทคนิค” สะท้อนให้เห็นว่าการเรียนรู้พื้นฐานไม่ได้เป็นเพียงขั้นเริ่มต้น แต่เป็นแก่นสำคัญขององค์ความรู้ทั้งหมด ครูจึงให้ผู้เรียนฝึกซ้ำจนเกิดความชำนาญก่อนพัฒนาไปสู่ลวดลายที่ซับซ้อน สิ่งนี้แสดงถึงการสืบทอดภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมที่เชื่อว่าความชำนาญเกิดจากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องมากกว่าการเร่งสร้างผลงานสำเร็จ 2) งานแกะสลักในฐานะศาสตร์แห่งความประณีต ความละเอียด ความอ่อนช้อย สมาน ความประณีต ความสวยงามของลวดลาย สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่า งานแกะสลักถูกมองเป็นศิลปะแห่งความละเอียดอ่อนที่ต้องอาศัยทั้งสมาธิ ความนิ่ง และความอดทน ผู้เรียนจึงไม่ได้ฝึกเพียงทักษะทางกาย แต่ยังฝึกจิตใจให้มีความสงบและรอบคอบ ถือเป็นการปลูกฝัง คุณค่าทางวัฒนธรรมของงานช่างฝีมือซึ่งให้ความสำคัญกับความงามที่เกิดจากความประณีตและความพิถีพิถัน 3) ความปลอดภัยและระเบียบวินัยในการทำงาน ความปลอดภัยในการใช้มีด การดูแลรักษาอุปกรณ์ ความสะอาดของชิ้นงาน การลับมีดและเก็บรักษาอุปกรณ์ สะท้อนให้เห็นว่า ครูมองงานแกะสลักไม่ใช่เพียงงานศิลปะแต่เป็นวิถีปฏิบัติที่ต้องอาศัยวินัย ความรับผิดชอบ และความเคารพต่อเครื่องมือ เครื่องมือของแกะสลักจึงไม่ได้เป็นเพียงอุปกรณ์ แต่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการทำงานที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ควบคู่กับทักษะการแกะสลัก 4) การปลูกฝังคุณค่าทางจิตใจและจริยธรรมในการทำงาน ครูให้ความสำคัญกับความตั้งใจ ความอดทน ความรักในงาน ความประหยัด การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยเฉพาะประเด็น ความประหยัดที่ครูสอนให้ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เพราะงานแกะสลักมักถูกมองว่าเป็นการนำของดีมาทำให้เสีย ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า การสอนของครูไม่ได้จำกัดอยู่กับการสร้างผลงานสวยงาม แต่ยังเชื่อมโยงกับคุณค่าทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การรู้คุณค่าของวัตถุดิบ การใช้ทรัพยากรอย่างพอดี และความรับผิดชอบต่อสิ่งของ ถือเป็นการถ่ายทอด จริยธรรมของช่างฝีมือ ควบคู่ไปกับทักษะทางศิลปะ และ 5) การส่งเสริมอัตลักษณ์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์ การดัดแปลงลวดลาย ความเป็นธรรมชาติ การออกแบบให้เหมาะกับวัตถุประสงค์ สะท้อนว่าครูมิได้สอนให้ผู้เรียนทำตามแบบเพียงอย่างเดียว แต่เปิดโอกาสให้

ผู้เรียนพัฒนารูปแบบงานของตนเองบนพื้นฐานของทักษะที่ถูกต้อง สิ่งนี้แสดงถึงกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของช่างแกะสลักที่ผู้เรียนค่อย ๆ พัฒนาจากการเรียนรู้ร่วมกับครูและประสบการณ์ของตนเอง

2.3 ครูบูรณาการทัศนคติหวังให้ผู้เรียนงานแกะสลักมีทั้งทักษะฝีมือและคุณธรรมควบคู่กัน โดยเน้นความอดทน สมาธิ ความละเอียด ความใฝ่เรียน รวมถึงความอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่อผู้อื่น สะท้อนวัฒนธรรมการเรียนรู้งานช่างไทยที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทำให้งานแกะสลักไม่ใช่เพียงการฝึกศิลปะ แต่เป็นการหล่อหลอมคุณค่าและสืบทอดภูมิปัญญาไทยสู่สังคมร่วมสมัย สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) ความอดทนเป็นคุณค่าหลักของการเป็นช่าง ผู้เรียนต้องมีความพยายาม ความสม่ำเสมอ และหมั่นฝึกฝน เพราะงานแกะสลักต้องอาศัยเวลาและการฝึกซ้ำจึงจะเกิดความชำนาญ เช่น “งานแกะสลักต้องฝึกทำซ้ำๆ” “ไม่สามารถสำเร็จได้ในครั้งเดียว” “หมั่นฝึกฝน” สะท้อนว่าวัฒนธรรมการเรียนรู้งานช่างฝีมือให้ความสำคัญกับความเพียรมากกว่าความสามารถโดยกำเนิด ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งทักษะและจิตใจควบคู่กัน ความอดทนจึงเป็นทั้งคุณลักษณะส่วนบุคคล 2) การฝึกจิตใจผ่านงานศิลปะ สมาธิ ความละเอียด ใจเย็น ความอ่อนโยน ความมีวินัย สะท้อนว่า งานแกะสลักถูกมองเป็นกระบวนการฝึกตน ควบคู่กับการสร้างผลงาน ผู้เรียนต้องควบคุมอารมณ์ ฝึกความนิ่ง และพัฒนาความประณีตภายในจิตใจ เช่น “งานแกะสลักไม่ได้สร้างแค่ผลงานที่สวยงาม แต่ยังช่วยพัฒนาจิตใจ” แสดงให้เห็นว่า ศิลปะการแกะสลักในมุมมองของครูเป็นทั้งศาสตร์ทางช่างฝีมือและกระบวนการอบรมบุคลิกภาพของผู้เรียน สิ่งนี้สะท้อนวัฒนธรรมไทยที่เชื่อมโยงศิลปะ กับการขัดเกลาจิตใจ 3) ความรักในงานและจิตวิญญาณของผู้สืบทอดเป็นคุณค่าที่ครูให้ความสำคัญ ผู้เรียนต้องมีใจรัก ความตั้งใจ และศรัทธาในการแกะสลัก เพราะงานต้องอาศัยเวลา ความละเอียด และความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีบทบาทในการสืบสานภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมไทย จึงไม่ได้เป็นเพียงผู้เรียนทักษะอาชีพ แต่เป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรมไทยต่อไปในอนาคต 4) การเรียนรู้ผ่านความสัมพันธ์และชุมชน ครูบูรณาการส่งเสริมความเอื้อเฟื้อ การช่วยเหลือกัน และความอ่อนน้อม ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเติบโตผ่านการร่วมมือ การสังเกต และการถ่ายทอดระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง มากกว่าการแข่งขัน และ 5) จริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคม ครูปลูกฝังความซื่อสัตย์ ความสะอาด และความรับผิดชอบต่อผู้บริโภค โดยเฉพาะงานแกะสลักที่เกี่ยวข้องกับอาหาร สะท้อนว่า การเป็นช่างแกะสลักที่ดีไม่ใช่เพียงมีฝีมือ แต่ต้องมีจิตสำนึกและคุณธรรมต่อผู้อื่นและสังคมควบคู่กัน

2.4 จิตวิญญาณความเป็นครูของครูบูรณาการ การถ่ายทอดความรู้ ศิลปะ และคุณค่าทางวัฒนธรรมด้วยความรัก เมตตา และเสียสละ โดยไม่หวังวิชา มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านฝีมือและจิตใจ พร้อมทั้งสืบสานภูมิปัญญาไทยและสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่อบอุ่น เปิดโอกาสให้ศิษย์พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง จึงสะท้อนว่าความเป็นครูไม่ได้มีเพียงการสอน แต่คือการอุทิศตนเพื่อสร้างคนและส่งต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) จิตวิญญาณของครูในฐานะผู้ให้ และผู้ถ่ายทอด ครูให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดอย่างเต็มใจ ไม่หวังวิชาสอนด้วยความจริงใจ เผยแพร่ความรู้โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น “การให้ความรู้คือสิ่งล้ำค่า” “ไม่อยากให้วิชาตายไปกับตัวครู” “พร้อมถ่ายทอดให้ลูกศิษย์ด้วยความเต็มใจ” สะท้อนว่า ครูไม่ได้เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นผู้รักษาและสืบทอดภูมิปัญญา เพื่อให้ศาสตร์คงอยู่ต่อไปผ่านความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งเป็นคุณค่าของการสืบทอดทางวัฒนธรรมไทย 2) การสอนที่มุ่งพัฒนาคน มากกว่าสร้างผลงาน ครูไม่ได้สอนเพียงเทคนิคการแกะสลัก แต่ยังปลูกฝังความอดทนส่งเสริมสมาธิ สอนความรับผิดชอบต่อ ถ่ายทอดคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี สะท้อนว่า งานแกะสลักถูกใช้เป็นพื้นที่ฝึกชีวิตที่ช่วยขัดเกลานิสัยและจิตใจของผู้เรียน สิ่งนี้สะท้อนการศึกษาของไทยที่มองครูเป็นผู้สร้างคน

มากกว่าผู้ให้ความรู้เพียงอย่างเดียว โดยคุณค่าทางศีลธรรมและจิตใจถูกส่งผ่านควบคู่ไปกับทักษะเชิงช่าง 3) ความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ที่เต็มไปด้วยเมตตาและความใกล้ชิดครูมีลักษณะใจเย็น เมตตา ใส่ใจ ให้กำลังใจเมื่อผู้เรียนผิดพลาด สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่า การเรียนรู้งานแกะสลักไม่ได้เป็นเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงเทคนิค แต่เกิดผ่านความสัมพันธ์ทางอารมณ์ระหว่างครูกับศิษย์ ความสัมพันธ์ลักษณะนี้เป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบที่ครูทำหน้าที่ทั้งผู้สอน ผู้แนะนำ และผู้ดูแลทางจิตใจ 4) ครูในฐานะผู้รักษาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย ครูพยายามสอดแทรกประวัติความเป็นมา คุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ความหมายของงานแกะสลัก แม้ผู้เรียนบางคนอาจสนใจเพียงการทำชิ้นงานให้สำเร็จ ครูก็ยังพยายามอธิบายรากฐานทางวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย สิ่งนี้สะท้อนว่า ครูมองงานแกะสลักเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ไม่ใช่เพียงทักษะอาชีพ ดังนั้นจิตวิญญาณความเป็นครูจึงรวมถึงบทบาทของผู้พิทักษ์ภูมิปัญญาไทย ครูจึงเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของวัฒนธรรมผ่านการศึกษา และ 5) การสร้างพื้นที่ให้ผู้เรียนเติบโตและต่อยอดองค์ความรู้ ครูมีความสุขเมื่อเห็นศิษย์นำความรู้ไปใช้ได้จริง ต่อยอดผลงานพัฒนาได้ดีกว่าครู รวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์และสะท้อนตัวตนผ่านผลงาน สิ่งนี้สะท้อนว่า จิตวิญญาณความเป็นครูของครูบุรินทร์ภัทร ไม่ได้ยึดติดกับการรักษาอำนาจของผู้สอน แต่เชื่อในการเติบโตของศิษย์ และการพัฒนาความรู้ให้ก้าวต่อไป ถือเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการต่อยอดองค์ความรู้

ภาพที่ 3 การสอนงานแกะสลักผักและผลไม้

2.5 ครูบุรินทร์ภัทรคาดหวังให้ผู้เรียนได้รับมากกว่าทักษะการแกะสลัก โดยมุ่งพัฒนาทั้งด้านอาชีพ จิตใจ คุณธรรม และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปต่อยอดในชีวิตจริง มีสติ สมาธิ ความอดทน และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งภาคภูมิใจและมีจิตสำนึกในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย ดังนั้น งานแกะสลักจึงไม่ใช่เพียงวิชาชีพ แต่เป็นกระบวนการสร้างคนที่หล่อหลอมทั้งทักษะชีวิตและคุณค่าทางวัฒนธรรมไทย สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) งานแกะสลักในฐานะเครื่องมือสร้างอนาคต ครูคาดหวังให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ ต่อยอดในการทำงาน ใช้เป็นอาชีพเสริม เปิดโอกาสในอนาคต สะท้อนว่า ครูมองงานแกะสลักเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจและโอกาสในชีวิตได้ แสดงให้เห็นว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงมีคุณค่าในสังคมร่วมสมัยและเชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตของผู้เรียนได้จริง 2) การปลูกฝังอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจในรากเหง้า ความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ความรักในศิลปะไทย การสืบทอดองค์ความรู้ การเผยแพร่วัฒนธรรม สะท้อนว่า ครูต้องการให้ผู้เรียนตระหนักว่างานแกะสลักไม่ใช่เพียงทักษะส่วนบุคคล แต่เป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมไทย การเรียนงานแกะสลักจึงเป็นกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเชื่อมโยงกับ

รากเหง้าและคุณค่าของสังคมไทย 3) การพัฒนาจิตใจและคุณธรรมของผู้เรียน ครูมุ่งให้ผู้เรียนได้รับทั้งสมาธิ ความอดทน วินัย ความละเอียดรอบคอบ คุณธรรม จริยธรรม และการวางตัวในสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้งานแกะสลักที่ช่วยฝึกทั้งจิตใจ บุคลิกภาพ และการใช้ชีวิต สิ่งนี้สะท้อนแนวคิดแบบไทยที่มองงานศิลปะเป็นการพัฒนาคนอย่างรอบด้าน โดยครูทำหน้าที่ทั้งถ่ายทอดความรู้และขัดเกลาคุณค่าทางศีลธรรมเพื่อให้ผู้เรียนเป็นทั้งคนเก่งและคนดีในสังคม และ 4) การส่งต่อองค์ความรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครูคาดหวังให้ผู้เรียนถ่ายทอดความรู้ต่อไป พัฒนาต่อยอดเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่า ครูมิได้ต้องการเพียงผู้รับความรู้ แต่ต้องการสร้างผู้สืบทอดองค์ความรู้ ที่สามารถต่อยอดและเผยแพร่ภูมิปัญญาต่อไปยังผู้อื่น ถือเป็นกระบวนการสร้างความต่อเนื่องของวัฒนธรรมผ่านคนรุ่นใหม่

2.6 งานแกะสลักผักและผลไม้ในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านรูปแบบ การเรียนรู้ เทคโนโลยี และบทบาททางเศรษฐกิจ ทำให้งานมีความทันสมัยและสร้างสรรค์มากขึ้น ขณะเดียวกันก็เกิดความท้าทายในการรักษาอัตลักษณ์และคุณค่าดั้งเดิมของศิลปะไทย งานแกะสลักจึงสะท้อนการปรับตัวระหว่างการรักษาภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมกับนวัตกรรมใหม่ โดยยังคงยึดความประณีต ความคิดสร้างสรรค์ และการสืบทอดเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทยเป็นหัวใจสำคัญ สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงจากภูมิปัญญาดั้งเดิมสู่ความร่วมสมัย งานแกะสลักมีรูปแบบที่ทันสมัยขึ้น ลวดลายที่หลากหลายขึ้น การผสมผสานแนวคิดใหม่ การรับอิทธิพลจากต่างประเทศ รวมถึงมีการประยุกต์ลวดลายให้สอดคล้องกับยุคสมัยและเทศกาลต่าง ๆ สิ่งนี้สะท้อนว่า งานแกะสลักไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับรูปแบบดั้งเดิม แต่มีการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทและบริบทของสังคมร่วมสมัย ถือเป็นกระบวนการที่วัฒนธรรมดั้งเดิมยังคงดำรงอยู่ผ่านการเปลี่ยนแปลง ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่ในรูปแบบเดิมเพียงอย่างเดียว 2) เทคโนโลยีกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนรู้ เช่น YouTube สื่อโซเชียล การสอนออนไลน์ เครื่องมือและวัสดุสมัยใหม่ สะท้อนว่าการเรียนรู้ที่เคยจำกัดอยู่ในระบบครูกับศิษย์ กำลังขยายสู่พื้นที่ดิจิทัล ผู้คนสามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น นี่คือการเปลี่ยนผ่านจากการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ไปสู่การเรียนรู้ดิจิทัลที่องค์ความรู้สามารถเผยแพร่ข้ามพื้นที่ได้อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม แม้เทคโนโลยีจะเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ แต่ก็อาจลดความใกล้ชิดของความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ 3) งานแกะสลักในปัจจุบันเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจและธุรกิจมากขึ้น ทั้งในธุรกิจอาหาร โรงแรม การประกวด และการผลิตงานให้เหมาะกับเทศกาลและตลาด สะท้อนว่า งานแกะสลักไม่ได้เป็นเพียงศิลปะเชิงวัฒนธรรม แต่เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดเป็นทุนทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ทำให้งานหัตถศิลป์ไทยมีบทบาทใหม่ในสังคมร่วมสมัย 4) ความสร้างสรรค์ของช่างรุ่นใหม่สะท้อนให้เห็นการพัฒนา รูปแบบ เทคนิค และความประณีตของงานแกะสลักให้ทันสมัยมากขึ้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า งานแกะสลักจึงกลายเป็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้คนรุ่นใหม่แสดงอัตลักษณ์และจินตนาการของตนเอง พร้อมทั้งร่วมตีความและต่อยอดศิลปวัฒนธรรมเดิมให้สอดคล้องกับยุคสมัยและ 5) ความกังวลต่อการสูญเสียรากเหง้าและคุณค่าดั้งเดิม มีความกังวลร่วมกันว่าคนให้คุณค่างานแกะสลักน้อยลง กลายเป็นเรื่องเฉพาะกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดั้งเดิมลดลง บางงานเน้นความสวยงามจนละเลยความเหมาะสมและความปลอดภัย การใช้วัสดุหรือเทคนิคใหม่อาจทำให้สูญเสียเอกลักษณ์เดิม สะท้อนให้เห็นความตึงเครียดระหว่างความทันสมัย กับการรักษารากเหง้า กล่าวคือ แม้งานแกะสลักจะพัฒนาและแพร่หลายขึ้น แต่ก็มีความเสี่ยงที่คุณค่าทางวัฒนธรรมดั้งเดิมจะค่อยๆ ถูกลดทอน

2.7 แนวทางการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญางานแกะสลักไทย ควรดำเนินควบคู่ทั้งด้านการศึกษา การสร้างคุณค่า การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล และการสนับสนุนจากสังคม เพื่อให้คนรุ่นใหม่เข้าถึงองค์ความรู้ เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรม และสามารถต่อยอดสู่อาชีพได้ โดยการอนุรักษ์ไม่ควรหยุดนิ่ง แต่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย

พร้อมรักษาความประณีต ความคิดสร้างสรรค์ และอัตลักษณ์ไทยไว้อย่างสมดุล สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนา ได้ดังนี้ 1) การสืบทอดผ่านระบบการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แนวทางสำคัญที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดให้เด็กและเยาวชน การบรรจุในหลักสูตรการศึกษา การเปิดสอนระยะสั้น เป็นกลไกหลักของการสืบทอดภูมิปัญญา เพราะหากไม่มีการเรียนรู้จากรุ่นสู่รุ่น งานแกะสลักอาจค่อยๆ สูญหายไป สิ่งนี้สะท้อนกระบวนการส่งต่อวัฒนธรรมที่อาศัยทั้งสถาบันการศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์เป็นแกนสำคัญ 2) การสร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจให้คนรุ่นใหม่ การสร้างแรงบันดาลใจ การปลูกฝังความรักในงาน การทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าการเรียนรู้ ประวัติและรากเหง้า การอนุรักษ์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนรุ่นใหม่รู้สึกผูกพันกับภูมิปัญญานั้น ไม่ใช่เพียงเรียนรู้เชิงเทคนิค นี่คือการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้ผู้เรียนรู้สึกว่างานแกะสลักเป็นส่วนหนึ่งของตัวตนและมรดกทางสังคมที่ควรรักษาไว้ 3) การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและเทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อออนไลน์ คลิปวิดีโอ และการประยุกต์วัสดุใหม่ สะท้อนว่า การอนุรักษ์ภูมิปัญญางานแกะสลักไม่ได้หมายถึงการหยุดนิ่ง แต่เป็นการพัฒนาและปรับปรุงแบบให้สอดคล้องกับสังคมร่วมสมัย โดยยังคงรักษาแก่นคุณค่าดั้งเดิมไว้ ถือเป็นลักษณะของวัฒนธรรมที่มีชีวิตและสามารถดำรงอยู่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลง 4) การเชื่อมโยงงานแกะสลักกับชีวิตประจำวันและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เช่น การประยุกต์ใช้กับอาหาร ธุรกิจโรงแรม การท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ สะท้อนว่างานแกะสลักจะดำรงอยู่ได้เมื่อมีการนำไปใช้จริงในสังคม ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการอนุรักษ์หรือการแข่งขันเท่านั้น จึงเป็นการปรับให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและเศรษฐกิจร่วมสมัย เพื่อให้งานแกะสลักยังคงมีคุณค่าและบทบาทต่อสังคมปัจจุบัน และ 5) บทบาทของรัฐ ชุมชน เช่น การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน การจัดประกวด นิทรรศการ และกิจกรรมต่าง ๆ สะท้อนว่า การอนุรักษ์งานแกะสลักต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในการสร้างพื้นที่และคุณค่าให้ภูมิปัญญาไทยได้รับการยอมรับและสืบทอดต่อไป โดยวัฒนธรรมจะดำรงอยู่ได้เมื่อสังคมร่วมกันสนับสนุนและเปิดพื้นที่ให้เกิดการเรียนรู้และเผยแพร่อย่างต่อเนื่อง

2.8 ข้อคิดที่ฝากถึงคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับงานแกะสลักผักและผลไม้ การมองว่างานแกะสลักไม่ใช่เพียงทักษะเชิงศิลปะ แต่เป็นกระบวนการฝึกจิตใจ ความอดทน และคุณค่าภายในตนเอง ความสำเร็จเกิดจากการฝึกฝน ความพยายาม และใจรักในสิ่งที่ทำ พร้อมทั้งตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและร่วมกันสืบทอดต่อไป งานแกะสลักจึงเป็นทั้งศิลปะ การพัฒนาคน และสื่อกลางเชื่อมโยงคนรุ่นใหม่กับรากเหง้าทางวัฒนธรรมไทย สามารถวิเคราะห์เชิงชาติพันธุ์วรรณนาได้ดังนี้ 1) การปลูกฝังความอดทน และวินัยผ่านกระบวนการฝึกฝน งานแกะสลักต้องอาศัย เวลา การฝึกซ้ำ ความอดทนความสม่ำเสมอ สมาธิ สะท้อนว่าความสำเร็จไม่ได้เกิดจากพรสวรรค์เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากความเพียร และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง งานแกะสลักจึงเป็นกระบวนการขัดเกลาตนเอง ที่ผู้เรียนค่อยๆ สร้างทั้งฝีมือและวินัยภายในจิตใจ 2) การเรียนรู้จากความผิดพลาดและประสบการณ์จริง การไม่กลัวล้มเหลว การเรียนรู้จากชิ้นงานที่ผิดพลาด การฝึกจากประสบการณ์จริง สะท้อนว่าการเรียนรู้งานแกะสลักในมุมมองของผู้ให้ข้อมูลเป็นกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์มากกว่าการเรียนรู้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว สิ่งนี้สะท้อนวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบช่างฝีมือที่ให้คุณค่ากับประสบการณ์ตรงและการพัฒนาตนผ่านการลงมือทำจริง 3) งานแกะสลักเป็นศิลปะที่มีคุณค่าทางจิตใจ ช่วยฝึกสมาธิ การจดจ่อ และเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ สะท้อนว่างานแกะสลักไม่ได้เป็นเพียงงานตกแต่งหรือทักษะอาชีพ แต่เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาจิตใจและความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ ตามแนวคิดวัฒนธรรมไทยที่เชื่อมโยงศิลปะกับการฝึกจิตใจและการพัฒนาตนเอง 4) การตระหนักถึงคุณค่าของมรดกวัฒนธรรมไทย การรักษาเอกลักษณ์ไทย การสืบทอดภูมิปัญญา มรดกทางวัฒนธรรมการช่วยกันอนุรักษ์ สะท้อนว่างานแกะสลัก

เป็นมากกว่าศิลปะส่วนบุคคล แต่เป็นมรดกของประเทศที่ต้องการคนรุ่นใหม่เข้ามาสืบทอดต่อ สิ่งนี้แสดงถึงกระบวนการสร้างจิตสำนึกทางวัฒนธรรมที่ทำให้คนรุ่นใหม่รู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการรักษาภูมิปัญญาไทย 5) งานแกะสลักสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตและโอกาสในอนาคต ทั้งการสร้างรายได้ การเป็นอาชีพเสริม การใช้ในธุรกิจโรงแรมและอาหาร รวมถึงการพัฒนาเป็นความสามารถพิเศษ สะท้อนว่างานแกะสลักเป็นทุนชีวิตที่ต่อยอดได้ทั้งด้านอาชีพและการพัฒนาตนเอง สิ่งนี้สะท้อนการปรับตัวของภูมิปัญญาไทยให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจและวิถีชีวิตร่วมสมัย ทำให้งานแกะสลักยังคงมีคุณค่าในสังคมปัจจุบัน และ 6) คุณค่าของการแบ่งปันและการสืบทอดร่วมกัน การแบ่งปันความรู้การช่วยกันสืบทอด สะท้อนว่า งานแกะสลักในวัฒนธรรมไทยมิได้ตั้งอยู่บนการแข่งขันเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีคุณค่าของการให้และการถ่ายทอดร่วมกัน สิ่งนี้สะท้อนวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบชุมชน ที่องค์ความรู้ถูกส่งต่อผ่านความสัมพันธ์และความเอื้อเฟื้อระหว่างผู้คน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชูวงศ์ การสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชูวงศ์ มิได้เกิดจากทักษะเชิงช่างฝีมือเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลจากการสั่งสมประสบการณ์ชีวิต การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ทั้งนี้เนื่องจากงานแกะสลักผักและผลไม้เป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยทั้งความละเอียดอ่อน ความอดทน และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการลงมือปฏิบัติจริงเป็นสำคัญ นอกจากนี้ การได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครูต้นแบบ ตลอดจนการซึมซับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติและวิถีชีวิตไทย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงชาติพันธุ์วรรณาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาความหมาย คุณค่า และวิถีชีวิตของบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม โดยมององค์ความรู้เป็นสิ่งที่มีชีวิตและถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นผ่านความสัมพันธ์ทางสังคมและประสบการณ์จริงของผู้คนในชุมชนไทยร่วมสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ และคณะ (2569) การเตรียมความพร้อมของนักเรียนสำหรับการแข่งขันแกะสลักผักและผลไม้ ไม่ใช่เพียงการฝึกทักษะเชิงเทคนิค แต่เป็นกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างต่อเนื่อง ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านบุคคลและการทำงานเป็นทีมอย่างบูรณาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครพล ไชยคำ, กาญจนา เฟื่องศรี และอิทธิพล อเนกนทรพิทย์ (2568) กระบวนการเตรียมการประดิษฐ์ฐานบายศรีสู่ขวัญเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะระดับชาติ ในด้านกระบวนการทำงาน ควรมีการวางแผนและจัดเวลาฝึกซ้อมอย่างเป็นระบบ โดยฝึกซ้อมให้เสมือนสถานการณ์แข่งขันจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ มีความแม่นยำ สามารถบริหารเวลา แก้ปัญหาเฉพาะหน้า และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ข้อจำกัดของเวลาและเงื่อนไขในการแข่งขัน

2. กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชูวงศ์ สะท้อนรูปแบบการสืบทอดภูมิปัญญาไทยที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ในบริบทวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้เนื่องจากงานแกะสลักผักและผลไม้เป็นศาสตร์ที่ต้องอาศัยความประณีต ความชำนาญ และการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงไม่สามารถเรียนรู้ได้จากทฤษฎีเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องเรียนรู้ผ่านการสังเกต การลงมือปฏิบัติ และการได้รับคำแนะนำอย่างใกล้ชิดจากครูผู้สอน นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ยังเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดทั้งองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ชีวิต และคุณค่าทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงชาติพันธุ์

วรรณคดีที่มุ่งอธิบายความหมายของวัฒนธรรมผ่านวิถีปฏิบัติและประสบการณ์ของผู้คนในชีวิตจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล ศรราชพันธุ์ และคันธารรัตน์ ยอดพิชัย (2566) การสอนคหกรรมศาสตร์แนวใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัยในฐานข้อมูล Scopus ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า กลยุทธ์สำคัญในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การบูรณาการความรู้ การพัฒนาทักษะการคิด การมีส่วนร่วมทางสังคม และการส่งเสริมทักษะกระบวนการของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของโสธมา เครือเมฆ, วิกร ตัณพทุฑฒ และชีพสมน รังสยาธร (2562) รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนคหกรรมศาสตร์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้เชิงทฤษฎี 2) การวางแผนและแก้ปัญหาอนาคต 3) การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และ 4) การประเมินผลและสะท้อนคิดต่อปัญหา

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณิทรภัทร ชวงค์ เกิดจากความรักและความมุ่งมั่นในงานแกะสลัก การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้จากครูต้นแบบ ประสบการณ์ตรง และการซึมซับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ จนสามารถพัฒนาเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนได้อย่างชัดเจน แนวคิดทางศิลปะของครูสะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านความประณีต ความอ่อนช้อย และการผสมผสานระหว่างศิลปะไทยดั้งเดิมกับความคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัย อีกทั้งครูยังมองว่างานแกะสลักผักและผลไม้ไม่เพียงเป็นงานศิลปะเพื่อความงาม แต่ยังเป็นกระบวนการฝึกสมาธิ ฝึกจิตใจ และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดเป็นอาชีพให้แก่ผู้เรียนได้ จึงนับว่าครูมีบทบาทสำคัญในการสืบทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมไทยสู่คนรุ่นต่อไป

ประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญา และแนวคิดทางศิลปะ ในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณิทรภัทร ชวงค์	
เส้นทางและการสั่งสมภูมิปัญญา	แนวคิดทางศิลปะ
- ความรักและความมุ่งมั่น - การฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง - เรียนรู้จากครูต้นแบบ - ประสบการณ์ตรง - แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ	- สะท้อนอัตลักษณ์ความเป็นไทยผ่านความประณีต - ผสมผสานศิลปะไทยดั้งเดิมกับความคิดสร้างสรรค์ร่วมสมัย - การแกะสลักคือศิลปะเพื่อความงาม การฝึกสมาธิ และพัฒนาจิตใจ - เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดเป็นอาชีพและสร้างคุณค่าให้สังคม

ภาพที่ 4 ประสบการณ์ชีวิต การสั่งสมภูมิปัญญาและแนวคิดทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณิทรภัทร ชวงค์

1.2 กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรณิทรภัทร ชวงค์ มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงภายใต้ความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ ซึ่งครูมิได้มุ่งถ่ายทอดเพียงทักษะด้านงานแกะสลักเท่านั้น แต่ยังปลูกฝังคุณธรรม ความอดทน สมาธิ ความละเอียดรอบคอบ และความรับผิดชอบควบคู่กันไป อันเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่สำคัญของสังคมไทย นอกจากนี้ครูยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และอัตลักษณ์ของตนเอง พร้อมทั้งปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคม

ร่วมสมัย โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เผยแพร่ผลงานและเชื่อมโยงงานแกะสลักกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางอาชีพและสืบสานงานศิลปหัตถกรรมไทยให้คงอยู่ต่อไปในสังคมปัจจุบัน

กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครู บูรินทร์ภัทร ชูวงศ์		
กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้	คุณค่าทางวัฒนธรรมที่ปลูกฝัง	การปรับตัวสู่สังคมร่วมสมัย
- เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง - ความสัมพันธ์แบบครูกับศิษย์ - สอนทั้งทักษะและจิตใจ - เปิดโอกาสให้คิดและสร้างสรรค์	- ความอดทนและมุ่งมั่น - สมานและสดี - ความละเอียดรอบคอบ - ความรับผิดชอบและวินัย - ความกตัญญูและเคารพครู	- นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เผยแพร่ผลงานและองค์ความรู้ - สื่อสารผ่านโซเชียลมีเดีย สร้างแรงบันดาลใจ - เชื่อมโยงงานแกะสลักกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์ - เพิ่มโอกาสทางอาชีพ สืบสานงานศิลปหัตถกรรมไทย

ภาพที่ 5 กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ คุณค่าทางวัฒนธรรม และจิตวิญญาณความเป็นครูในการสอนงานแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชูวงศ์

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย พบว่า การสร้างสรรค์และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแกะสลักผักและผลไม้ของครูบูรินทร์ภัทร ชูวงศ์ มิได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาทักษะเท่านั้น หากยังเป็นกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม และการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนควบคู่กันไป ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานด้านศิลปวัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมและจัดเก็บองค์ความรู้ของครูภูมิปัญญาในรูปแบบฐานข้อมูลหรือสื่อดิจิทัล เพื่ออนุรักษ์องค์ความรู้และขยายโอกาสการเข้าถึงของผู้เรียนในวงกว้าง

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป ควรศึกษากระบวนการสร้างสรรค์และการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแกะสลักผักและผลไม้ของครูภูมิปัญญาท่านอื่นในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบแนวคิด รูปแบบการถ่ายทอด และอัตลักษณ์ของผลงาน อันจะนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมไทยในภาพรวม

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณให้ข้อมูลหลักทุกคนที่ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถานที่ทำงานที่ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานด้านการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ ทองคำสิง. (2568). การสอนคหกรรมศาสตร์แนวชีวิตวิถีใหม่. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 5(4), 1109–1122. ค้นจาก <https://doi.org/10.60027/iarj.2025.288309>

นฤมล ศราตพันธุ์ และ คันธารัตน์ ยอดพิชัย. (2566). ศาสตร์การสอนคหกรรมศาสตร์แนวใหม่: การสังเคราะห์งานวิจัยในฐานข้อมูล Scopus ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 38(2), 98-111. ค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/eduku/article/view/264127/183249>

- นำชัย น้ำใจดี, จุฑามาศ พิรพัชระ และจอมขวัญ สุวรรณรักษ์. (2568). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย เรื่อง การแกะสลักพื้นฐานวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 13(4), 1702–1715. ค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/287946>
- บุรินทร์ภัทร ชวงศ์. (2554). *แกะสลักดอกไม้ ใบไม้ เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ศรีสยามการพิมพ์ จำกัด.
- ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ และ ขจร อิศราสุชีพ. (2565). การวิเคราะห์หัตถกรรม : การดำรงอัตลักษณ์การสอนแกะสลักผักและผลไม้ของอาจารย์คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. *วารสารกระแสนวัตกรรม*, 23(44), 34-46. ค้นจาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/cultural_approach/article/view/255508
- ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ และ ดิเรก กรีเทพ. (2568). การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนในการประกวดแกะสลักผลไม้และงานใบตอง. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาภูมิราชนิเวศน์*, 8(2), 1–15. ค้นจาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSSMBU/article/view/279887>
- ศักรินทร์ หงส์รัตนารกิจ, นีอร ดาวเจริญพร, อัครพล ไชยเชียงคำ และอิทธิพล อนเนกนทรพย์. (2569). การจัดการทีมและการเตรียมความพร้อมสู่เวทีการแข่งขันแกะสลักผักและผลไม้ระดับชาติ : การสร้างทฤษฎีจากประสบการณ์ภาคสนาม. *วารสารคหกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน*, 8(1), 94–108. ค้นจาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/hecrmutp/article/view/7628>
- สุภาภรณ์ จันทวานิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสธมา เครือเมฆ, วิกร ตันทวุฒโฒ และชีพสมุน รัชสยาธร. (2562). รูปแบบการเรียนการสอนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาอนาคตของผู้เรียนคหกรรมศาสตร์. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 14(1), 339–355. ค้นจาก https://so05.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/article/view/125798
- อัครเดช นิละโยธิน. (2568). การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน*, 6(2), 26–39. ค้นจาก <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jhsmbuisc/article/view/286306>
- อัครพล ไชยเชียงคำ, กาญจนา เพื่องศรี และอิทธิพล อนเนกนทรพย์. (2568). การศึกษากระบวนการเตรียมการประดิษฐ์งานบายศรีสู่ขวัญเพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านการงานอาชีพในระดับชาติ. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและอุตสาหกรรม*, 37(134), 109–120. สืบค้นจาก <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/jted/article/view/6447>